Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

NTM-centralen i Nyland

15.03.2024

FÖRSLAG PÅ OMRÅDEN MED ÖVERSVÄMNINGSRISK I NYLAND

Bakgrund

Jord- och skogsbruksministeriet har den 20.12.2018 enligt förslag från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland (NTM-central) utsett områden med översvämningsrisk till följd av stigande havsnivåer och vattenstånd i vattendrag i landskapet Nyland. Förslaget och angivandet av områden grundades på en preliminär bedömning av översvämningsriskerna, baserat på vilken man utarbetade eller såg över rapporterna om specifika avrinningsområden och havskusten (www.vesi.fi/trh).

I det här dokumentet presenteras översynen enligt 20 § i lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010) av den preliminära bedömningen och förslagen på områden med betydande översvämningsrisk och övriga områden med översvämningsrisk i landskapet Nyland. NTM-centralen har under beredningen diskuterar översynen med de kommuner och räddningsverk, på vilkas områden det har uppskattats föreligga betydande översvämningsrisker eller förändringar till områdena med betydande översvämningsrisk utsedda 20.12.2018. Vid översynen av den preliminära bedömningen av översvämningsrisker och i förslaget på områden med betydande översvämningsrisk har man använt sig av de planer för hantering av översvämningsriskerna som jord- och skogsbruksministeriet godkände 18.12.2022.

På grundval av förslaget utser jord- och skogsbruksministeriet områden med betydande översvämningsrisk och tillsätter översvämningsgrupper för dem senast 22.12.2024. För områden med betydande översvämningsrisk utarbetas eller uppdateras kartor över översvämningshotade områden och över områden med översvämningsrisk samt planer för hantering av översvämningsriskerna som omfattar hela avrinnings- eller kustområdet.

Beredningen av planen för hantering av översvämningsrisker enligt lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (s.k. SOVA-lagen 200/2005): dokumentet om deltagande, information och samråd finns tillgängligt på adressen www.vesi.fi/trh.

Översyn av den preliminära bedömningen av översvämningsriskerna

Digitalt bakgrundsdokument om de preliminära bedömningarna

De digitala bakgrundsdokumenten för den preliminära bedömningen av översvämningsrisker finns på www.vesi.fi/trh.

Nytt kunskapsunderlag vid bedömning av riskerna

Nationella nya informationskällor är de uppdaterade scenarierna om höjning av havsvattenståndet och kartorna över havsöversvämningar som baserar sig på dem. Uppdateringen av scenarierna och de nya kartorna gav dock inte någon väsentlig ny information i Finska vikens kustområde. Å andra sidan sker det till följd av grävningar och utfyllnader ständiga förändringar i marknivåns höjduppgifter på kustområdena i Nyland där byggandet är intensivt. Då kan terrängmodellen som ligger till grund för översvämningskartorna ställvis vara föråldrad och riskobjekten måste ses över sepa-

rat. Till exempel ligger de nya husen som byggts på västra stranden i centrala Borgå på en översvämningssäker höjd enligt planbestämmelserna, även om området enligt översvämningskartan är ett område med översvämningsrisk.

Översvämningar som inträffat efter år 2018

Under tidsperioden 2018–2022 har det inte inträffat några särskilda havsöversvämningar som skulle ha orsakat några betydande, kända skador. Den största översvämningen inträffade 2005, då havsnivån steg 1,51 m över medelvattenståndet.

I januari 2023 drabbades västra Nyland av en relativt stor översvämning vintertid. I Sjundeå ås nedre lopp observerades det högsta högvattenståndet i mäthistorien, som började 1975. Den statistiska återkomsttiden för detta högvattenstånd motsvarade en översvämning som inträffar i genomsnitt en gång per 20 år. Våren 2022 inträffade i Karisåns avrinningsområde den största översvämningen på 2000-talet. Översvämningsskadorna drabbade främst jordbruket. Vissa vägförbindelser bröts, till exempel Somerovägen och Hyönöläntie i närheten av Pusulanjärvi. Dessa vägar översvämmas ganska ofta. Översvämningarna orsakade inga betydande skador på byggnader eller samhällsinfrastruktur.

Tidigare eller kommande väsentliga förändringar i markanvändningen

I Nyland har man planlagt och byggt många nya områden. En del av byggandet har genomförts genom att höja strandområden. Översvämningsriskerna har beaktats i all planering av markanvändningen och i allt byggande genom att fastställa översvämningssäkra grundläggningsnivåer för objekt eller enskilda byggplatser. Veterligen har inga nya översvämningsrisker uppstått. Översvämningsriskerna kommer att beaktas i planeringen av markanvändningen och byggandet även i fortsättningen.

Väsentliga ändringar i bedömningen av klimatförändringens inverkan

I bedömningarna av klimatförändringens inverkan har det inte framkommit väsentlig ny information jämfört med tidigare. När det gäller stigande havsnivåer, grundar sig de gällande rekommendationerna om lägsta grundläggningsnivå på en genomsnittlig havsnivåhöjning på cirka 50–80 cm fram till år 2100. Detta motsvarar utsläppsscenariot enligt RCP4.5/SSP2-4.5 som använts i bedömningen av klimatförändringens inverkan. Vad gäller vattendrag kommer vattenståndet vid sällsynta översvämningar inte att stiga. I stället kan det till och med sjunka något från de största översvämningarna som inträffat under tidigare årtionden.

Sammanjämkning av vattenvården

I planerna för hantering av översvämningsrisker presenteras knappt några sådana åtgärder som skulle ha skadliga konsekvenser för vattendragens tillstånd eller för genomförandet av de mål och åtgärder som presenteras i vatten- och havsförvaltningsplanerna. En stor del av åtgärderna för hantering av översvämningsriskerna i kustområdena är ”icke-strukturella”. Även de strukturella åtgärderna omfattar i huvudsak byggande av skyddsvallar för att skydda vissa objekt. I genomförandet av denna typ av projekt beaktas alla nödvändiga miljömässiga ramvillkor. I fråga om översvämningar i vattendrag är inga sådana objekt som skulle lida väsentliga översvämningsskador och vars översvämningsskydd skulle förutsätta åtgärder i fårorna kända.

Mål och åtgärder för hanteringen av översvämningsriskerna

Nedan beskrivs viktiga förvaltningsåtgärder som genomförts senaste åren i områden med betydande översvämningsrisk samt i övriga områden med översvämningsrisk. Dessutom beskrivs åtgärdernas eventuella verkningar i fråga om förändringar i områden med översvämningsrisk i synnerhet jämfört med den andra planeringsomgången.

Helsingfors och Esbos kustområde

I Helsingfors kustområde har man under de senaste åren genomfört regionala översvämningsskydd bland annat i Gammelledsparken i Tammelund, där parkstråkets höjdnivå höjdes i samband med en dagvattensanering. Till Tölöviken har det planerats stängbara översvämningsbarriärer, med vilka området kan isoleras från det övriga havsområdet under en havsöversvämning. Planerna har färdigställts, men tillståndsprocessen pågår fortfarande. Planeringen av en höjning av gång- och cykelleden för att skydda byggnaderna i närheten av Hjulstensparken pågår.

Höjdvärdena i rapporten Turvalliset rakentamiskorkeudet Helsingin rannoilla 2020, 2050 ja 2100, som färdigställdes i ett samarbete mellan Helsingfors stads geotekniska avdelning och Meteorologiska institutet 2016, har använts i planeringen av markanvändningen i olika delar av kustområdet. Dessutom pågår arbetet med en tolkningsanvisning, som bidrar till bättre beaktande av bland annat strandformens inverkan på den nödvändiga vågmarginalen.

I Esbo har man genomfört åtgärder för översvämningsskydd enligt planen för hantering av översvämningsriskerna i Notudden och på Mattbäcksgränden. I Stensvik har man genomfört översvämningsskyddet i Aallokonranta och på Sjötorget.

Esbo stad har gjort en utredning om den nödvändiga vågmarginalen i olika delar av Sommaröarna. Utredningen tjänar en översvämningssäker planering av markanvändningen och byggandet i området.

Lovisas kustområde

Skyddsvallen i Lovisa höjdes år 2017 i samband med saneringen av vattenförsörjningssystem. Höjningen är dock inte tillräcklig för att förhindra att havsvatten vid en sällsynt havsöversvämning kommer in på området bakom vallen.

I den gällande planen för hantering av översvämningsrisker föreslås en utredningsplan där man kartlägger riskobjekten på området bakom vallen, utreder de olika alternativen för genomförandet av höjningen samt gör en kostnadsnyttoanalys av dessa. Dessutom föreslås en plan för genomförande av en tillfällig höjning. I diskussionerna mellan NTM-centralen och staden har man kommit överens om genomförandet av planerna, och målet är att slutföra dem under den nuvarande riskhanteringsplanens giltighetstid, före utgången av 2027.

I planen för hantering av översvämningsriskerna föreslogs åtgärder för att hantera översvämningsriskerna i området som byggs för bostadsmässan 2023, Drottningstranden. I området gjordes omfattande markhöjningar och i byggandet beaktades de lägsta angivna grundläggningsnivåerna per plats. Dessutom anlades en vågbrytare som skydd för området.

Lovisa stads anvisning om havsöversvämningar blev klar i slutet av 2017 och finns publicerad på stadens webbplats.

Övriga områden med översvämningsrisk

Under de senaste åren har man i Nyland genomfört flera projekt som syftar till eller stöder hanteringen av översvämningsrisker.

Översvämningsförhållandena vid Borgå ås mynning har granskats i ett samprojekt mellan NTM-centralen i Nyland och Finlands miljöcentral. Enligt bedömningen orsakar översvämningar i Borgå å knappt någon översvämningsrisk för centrala Borgå. Vid en samtidig översvämning i ån och en havsöversvämning har havsöversvämningen mer avgörande verkningar. I planeringen av nya byggnader beaktas de lägsta rekommenderade grundläggningsnivåerna.

I Vanda ås område är koloniträdgården i Åggelby, Lerstrand och Pirttiranta fritidshusområde skyddade med skyddsvallar. Ansvaret för användningen och skötseln av vallarna har fördelats på behörigt sätt.

Enligt den senaste uppdateringen av kartorna över översvämningshotade områden vid Kervo å finns det i översvämningens påverkansområde i Myras i Sibbo och Nissbacka-Jokivarsi i Vanda främst enstaka byggnader, som kan skyddas med tillfälliga skyddskonstruktioner.

I och med ändringen av tillståndsvillkoren för Lojo sjö finns större flexibilitet i bland annat regleringen på våren och sensommaren, vilket ger bättre möjligheter än tidigare att förbereda sig inför eventuella översvämningar. Nya tillståndsvillkor har införts också till regleringen av sjöarna Kytäjärvi, Suolijärvi och Hirvijärvi.

I och med restaureringen av Esbo ås huvudfåra har fårans vattenföringskapacitet förbättrats avsevärt. De viktigaste objekten med översvämningsrisk i Kyrkträsk, det vill säga Mellersta Esbos simhall, Kungsvägens gymnasium och idrottshall samt domkapitelbyggnaden, är skyddade med vallar. Åboledens motorväg (rv 1) har höjts betydligt vid Kyrkträsk.

Från Rutiån har det inte rapporterats några byggnadsskador eller andra skador i samband med översvämningar orsakade av skyfall under de senaste åren. Identifierade översvämningsområden beaktas med tillräcklig säkerhet i planeringen av nya byggnader och infrastruktur.

Lovisaån har rensats betydligt och åns vattenföringskapacitet har förbättrats avsevärt. Översvämningsrisken för byggnader vid åns mellersta del har minskat väsentligt. Dessutom har det gjorts en kartering av översvämningshotade områden för Lovisaån.

Genom restaureringen av Mäntsälänjoki har man skapat nya rekreationsområden och förbättrat fårans vattenföringskapacitet vid Mäntsälä centrum.

Styrningen av markanvändningen har beaktats särskilt noga i hela Nylands område. I byggandet i närheten av vattendrag beaktas rekommendationerna om lägsta grundläggningsnivå. Avsikten är att rekommendationerna ska finnas med i planbestämmelserna i detaljplanerna samt i kommunernas byggnadsordningar.

Andra faktorer som påverkar angivandet av områden med översvämningsrisk

På basis av den preliminära bedömningen föreslås att Helsingfors och Esbo kustområde fortsättningsvis bevaras som ett område med betydande översvämningsrisk. I området som hamnar under vatten vid en sällsynt översvämning finns tusentals invånare och flera svårevakuerade objekt. Nödvändighetstjänsterna kan avbrytas under en lång tid och en översvämning av spillvattenavloppen kan orsaka långvariga och ogynnsamma följder för miljön.

För området med betydande översvämningsrisk vid Lovisa kust har det utarbetats en plan för hantering av översvämningsriskerna, som gäller till utgången av 2027. De åtgärder som föreslås i planen och som ska följas upp har i huvudsak genomförts eller så finns det en överenskommelse om genomförandet av dem. Utarbetandet av en utredningsplan för skyddsvallen på Lovisavikens västra strand samt en eventuell höjning av vallen kan skötas som stadens eget projekt.

I översvämningsområdet som ligger till grund för den preliminära bedömningen finns färre än 300 invånare. Byggnadsbeståndet i området bakom skyddsvallen är ställvis relativt gammalt och behöver förnyas under de närmaste åren. Vid byggandet av nya och ersättande byggnader följs rekommendationerna om lägsta grundläggningsnivåer, så översvämningsrisken kan antas minska i framtiden.

I och med den preciserade karteringen av översvämningshotade områden och översvämningsrisker i området känner man till vilka byggnader och riskobjekt för samhällsteknik som är översvämningshotade. Det finns inga förslag på nya realistiska åtgärder för att skydda dessa och andra objekt med översvämningsrisk.

Under de tidigare planeringsomgångarna har det framkommit att man vid Lovisa kärnkraftverk har förberett sig på betydligt mer sällsynta översvämningar än vad som anges i målen för planen för hantering av översvämningsrisker. Kärnsäkerheten kan tryggas även vid mycket exceptionella översvämningar. Anläggningens ägare sköter planeringen, genomförandet och övervakningen av riskhanteringen tillsammans med Strålsäkerhetscentralen STUK.

I planen för hantering av översvämningsrisker fastställs de ansvariga instanserna för de kontinuerliga åtgärderna.

Hanteringen av översvämningsrisker görs av myndigheterna och de organisationer som har ansvaret för objekten med översvämningsrisk i samband med all beredskapsverksamhet, och det lagstadgade arbetet i översvämningsgruppen ger inget mervärde för detta. Således anses det inte vara ändamålsenligt eller kostnadseffektivt att hålla kvar kustområdet utanför Lovisa som ett område med betydande översvämningsrisk.

Områden med betydande översvämningsrisk

Vid angivandet av betydande områden för översvämningsrisk tas hänsyn till sannolikheten för en översvämning samt de skadliga följder som den kan orsaka samt både regionala och lokala förhållanden. Hur betydande konsekvenserna är bedöms ur allmän synpunkt.

I bedömningen granskas följande skadliga följder av en översvämning:

- ogynnsamma följder för människors hälsa eller säkerhet,
- långvariga avbrott i nödvändighetstjänster såsom vattentjänster, energiförsörjning, datakommunikation, vägtrafik eller annan motsvarande verksamhet,
- långvariga avbrott i ekonomisk verksamhet som tryggar vitala samhällsfunktioner,
- långvariga eller omfattande ogynnsamma följder för miljön eller
- oersättliga ogynnsamma följder för kulturarvet.

Den nationella koordineringsgruppen för hantering av översvämningsrisker som utsetts av jord- och skogsbruksministeriet har fastställt riktlinjerna för kriterierna för områden med betydande översvämningsrisk i sin promemoria 22.12.2010. Dessa är bland annat:

- fler än 500–1 000 bofasta i ett bostadsområde som hamnar under vatten vid en sällsynt översvämning[1],
- flera byggnader för hälso- och sjukvården eller vårdanstalter med flera stadigvarande vårdplatser samt daghem i ett område som hamnar under vatten vid en sällsynt översvämning
- vattentäkt som används av ett med tanke på området betydande antal människor i ett område som hamnar under vatten vid en sällsynt översvämning
- hälsovådliga driftstörningar i avloppsreningsverk
- betydande kraftverk eller flera elcentraler i ett område som hamnar under vatten vid en sällsynt översvämning
- flera landsvägar, gator, järnvägssträckor eller vattenvägar som inte kan användas under en sällsynt översvämning.

[1] Statistiskt sett kan en ovanligt stor översvämning anses vara en översvämning som inträffar med 500…1 000 års mellanrum. I bedömningen av hur betydande översvämningsrisken är kan man också använda en översvämning med en kortare återkomsttid. (Förordning 659/2010, promemoria från koordineringsgruppen för hantering av översvämningsrisker 22.12.2010)

NTM-centralen i Nyland föreslår att det område som presenteras i tabell 1 utses som ett område med betydande översvämningsrisk, på de grunder som presenteras i tabellen. Området visas på kartan i bilaga 1. Områdesavgränsningen ändras inte jämfört med tidigare.

Tabell 1. Förslag på område med betydande översvämningsrisk i området för NTM-centralen i Nyland.

Havskustens del	Område med betydande översvämningsrisk	Motiveringar till förslaget (Lag om hantering av översvämningsrisker 620/2010, 8 §)
Finska viken	Helsingfors och Esbo	<u>Ogynnsamma följder för människors hälsa eller säkerhet:</u> - tusentals invånare i ett bostadsområde som skulle hamna under vatten vid en sällsynt översvämning - flera svårevakuerade objekt <u>Långvariga avbrott i nödvändighetstjänster:</u> - avbrott i el- och värmedistributionen - avbrott i förbindelser för telefon- och datakommunikation - avbrutna vägtrafikförbindelser <u>Långvariga eller omfattande ogynnsamma följder för miljön:</u> - flera konstruktioner för vattentjänsterna <u>Övriga motiveringar:</u> - ökad översvämningsrisk till följd av klimatförändringen - tidigare översvämningar med ur allmän synpunkt ogynnsamma följder - planläggningstryck

Ändringar i förslaget till områden med betydande översvämningsrisk

Det föreslås att kustområdet utanför Lovisa tas bort som område med betydande översvämningsrisk.

Inga nya områden föreslås som områden med betydande översvämningsrisk.

Övriga områden med översvämningsrisk

Utöver det ovan nämnda området med betydande översvämningsrisk har NTM-centralen i Nyland i anslutning till den preliminära bedömningen av översvämningsriskerna och det efterföljande samrådet identifierat ett område där översvämningar från vattendrag skulle kunna bedömas orsaka sådana ur allmän synpunkt ogynnsamma följder som avses ovan.

Tabell 2. Andra översvämningsriskområden i Nyland.

Avrinningsområde	Annat översvämningsriskområde
Karisån	Lojo sjö

I det andra översvämningsriskområdet Lojo sjö är orsakerna t.ex. en sällsynt översvämning som täcker byggnader och boende i området, industriområden, avstängning av transportförbindelser och skadar kommunal teknisk utrustning. Nya mer flexibla regleringstillståndsbestämmelser har införts i Lojo sjön. Det finns dock fortfarande ingen erfarenhet av den nya regleringspraxisen och dess effekter på stora översvämningar.

NTM-centralen sköter övrig planering i Lojo sjö området efter behov för att förebygga och minska översvämningsrisker.

Ändringar i övriga områden för översvämningsrisk

Av de områden med översvämningsrisk som föreslagits under den tidigare planeringsomgången föreslås att följande områden tas bort: Borgå centrum vid Borgå ås mynning, i Vanda ås avrinningsområde koloniträdgårdsområdet i Åggelby (Helsingfors), bostadsområdet Lerstrand (Helsingfors), Pirttiranta fritidshusområde (Vanda), bostadsområdet Myras (Sibbo) och Nissbacka–Jokivarsi (Vanda) samt i Finska vikens kustområde Esbo å (Esbo), Rutiån (Helsingfors) och Lovisaån (Lovisa).

Motiveringarna till att ta bort ovan nämnda områden presenteras i avsnittet Målen och åtgärderna för hanteringen av översvämningsrisker – Övriga områden med översvämningsrisk.

Från Nyland föreslås inga nya områden med översvämningsrisk på riksnivå.

Även Riihimäki centrum som ligger vid Vanda å har varit angivet som ett område med betydande översvämningsrisk. På basis av den preliminära bedömningen som nu gjorts föreslås att området ändras till ett övrigt område med översvämningsrisk på riksnivå. NTM-centralen i Tavastland ansvarar för den preliminära bedömningen av Riihimäki centrum och för förslaget.

Relevanta författningar

Lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010), särskilt 7, 8, 17 och 20 §
Statsrådets förordning om hantering av översvämningsrisker (659/2010), särskilt 1, 7 och 8 §
Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005), särskilt 8 §
Författningarna kan laddas ned på adressen www.finlex.fi.
Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EY om bedömning och hantering av översvämningsrisker.

Bilagor

1. Förslag på områden med betydande översvämningsrisk i Nyland
2. Karta över det område som granskats; omfattar vattenförvaltningsområdena och avrinningsområdena

Bilaga 1. Förslag på områden med betydande översvämningsrisk i Nyland

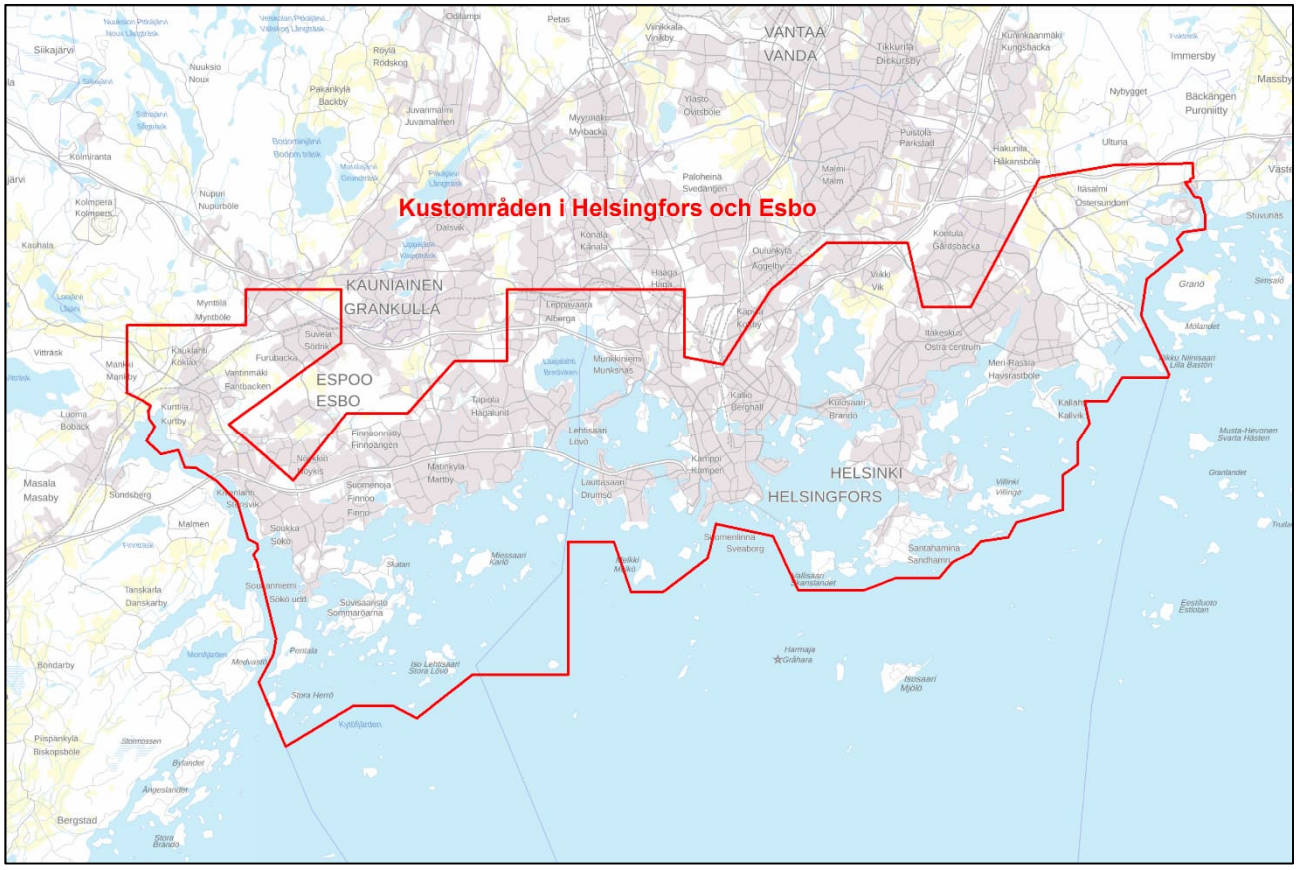
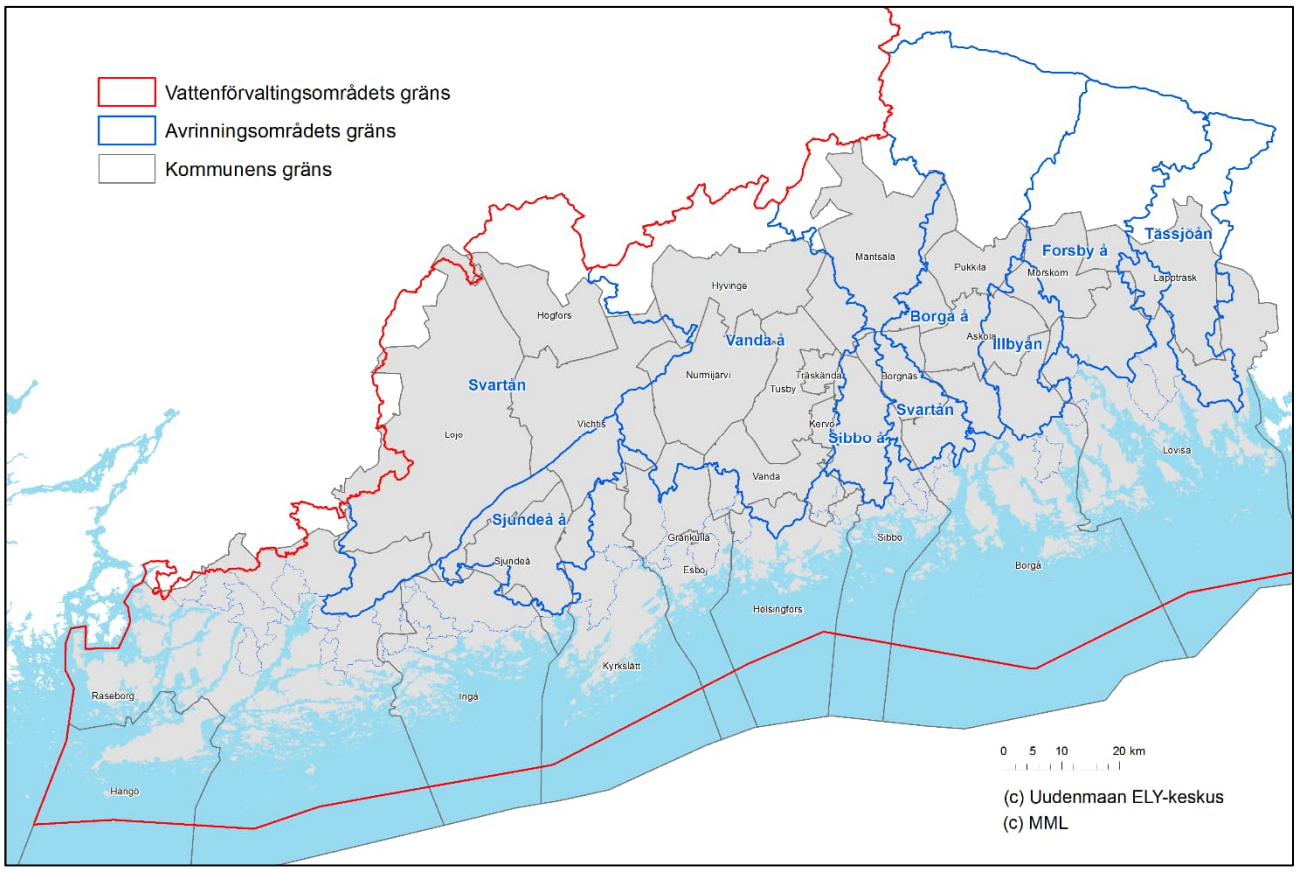
Bilaga 2. Karta över det område som granskats; omfattar vattenförvaltningsområdena och avrinningsområdena